

Oponentský posudek dizertační práce Mgr. Barbory Vališkové s názvem „(De)institucionalizace a dynamika sociálních hnutí: případ indiánského hnutí v Bolívii“.

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Springerová Pavlína, Ph.D.

Od: Dr. Salvador Martí i Puig, vyučující na katedře Politologie na Universidad de Girona

Vědecký pracovník na IBEI-Barcelona. salvador.marti@udg.edu

Relevance tématu:

Dotčená dizertační práce se zabývá zásadním a relevantním předmětem výzkumu: vztahem mezi „organizovaným indiánským sociálním hnutím“ v Bolívii a státem a bolivijskými úřady od 90. let 20. století až do roku 2010.

Jedná se o důležité téma v kterékoli latinskoamerické zemi, ale případ Bolívie je obzvlášť zajímavý, protože nástup Eva Moralese k moci vyvolal velká očekávání ohledně možnosti reagovat na požadavky a zájmy indiánského obyvatelstva v zemi.

Dizertační práce objasňuje vývoj „organizovaného indiánského sociálního hnutí“ v Bolívii z pohledu tří organizací (CSUTCB, CIDOB a COMNAMAQ) od doby jejich vzniku až po jejich interakci (zpočátku bezproblémovou a později stále více konfliktní) s politickým projektem MAS.

Tato práce má velký význam, protože se zabývá zásadními tématy týkajícími se vztahu mezi organizacemi občanské společnosti/ organizovanými sociálními hnutími a vládou, která podle svých slov „hájí“ zájmy svých stoupenců, ale ve své politické praxi vytváří konflikty, střety a asymetrickou konfrontaci ve prospěch státu. Ústřední téma je, jakým způsobem může hegemonicky orientovaná vláda/režim usměrňovat/bránit/ začlenit (nebo oslabit, podmanit, kooptovat) sociální hnutí, která původně vládu/režim podporovaly.

Hypotéza dizertační práce:

Dizertační práce má několik hypotéz, hlavními jsou:

1. Poukázat na fakt, že navzdory očekávání a nadějím, které u indiánských organizací vzbudil nástup Eva Moralese k moci, jakožto prezidenta Bolívie; začala politika jeho vlády mezi nimi rychle vyvolávat nedůvěru a napětí.
2. Vysvětlit konflikt/napětí a začlenění/kooptaci/odmítnutí mezi vládou MAS a Evo Moralesem a organizacemi CSUTCB, CIDOB y COMNAMAQ. S rozdílnými výstupy, ale s podobnými výsledky vnitřních rozporů a konfliktů v rámci organizací, které podporují vládu a těch, které jsou proti ní.
3. Ukázat, že deskriptivní reprezentace není vždy doprovázena programovou reprezentací. Přestože existuje mnohonárodnostní Ústava vzniklá z iniciativy MAS, která začleňuje indiánské obyvatelstvo do výkonné a legislativní moci, vztah mezi organizovaným sociálním indiánským hnutím byl velice konfliktní. V tomto smyslu

záměr vlády institucionalizovat hnutí v rámci systému předpokládá vnitřní (roz)dělení indiánských organizací, spory, kriminalizaci a nakonec proces deinstitutionalizace. Prezentované hypotézy jsou věrohodné a zajímavé a vycházejí z konzistentní práce.

Teoretický rámec

Teoretický rámec, ze kterého práce vychází, je solidní. Je prezentován v prvním odstavci dizertační práce (str. 23-72). Bibliografické odkazy o sociálních hnutích jsou standardní a relevantní. Stejně jako teorie a odkazy na institucionalizaci a deinstitutionalizaci.

Moje jediné postřehy/doporučení jsou:

1. Co se týká bibliografie o sociálních hnutích, většina citovaných knih se zabývá sociálními hnutími a politikou sporů v Evropě a Spojených státech a v menší míře také organizovanými sociálními hnutími na globalizovaném Jihu. Podle mého názoru, jsou CSUTCB, CIDOB a COMNAMAQ „organizovaná sociální hnutí“ nebo „nátlaková skupina“ nebo hnutí „druhé nebo třetí úrovně“, které používá repertoár a diskursivní strategie sociálních hnutí. Proto někdy evropská a severoamerická literatura o sociálních hnutích není úplně vhodná.
2. Co se týká konceptu deinstitutionalizace, je správný a užitečný, ale bylo by dobré, kdyby bylo možné moci přesně uvést, jaké jsou znaky nebo charakteristiky institucionalizované a deinstitutionalizované organizace, a tak dané instituce odstupňovat a klasifikovat. Sice existuje mnoho literatury, která se tímto tématem zabývá, ale myslím si, že prvky, na které poukazuje Angelo Panebianco v knize *Modely stran* mohou být velice zajímavé, protože nabízí koncept institucionalizace, který lze aplikovat na různé typy politických organizací (nejen na politické strany).
3. Chybějící debata o reprezentaci, požadavcích a konfliktech mezi autonomními politickými organizacemi a vládami (režimy) se sklony k hegemonii. Myslím si, že tento prvek je zásadní k pochopení vztahu mezi indiánskými organizacemi a vládou Eva. Na toto téma existuje velké množství literatury, ať už jde o literaturu vyjadřující loajalitu nebo literaturu kritickou.

Metodologie:

Metodologická část je explicitní. Je správná. Prezentované koncepty jsou správně definovány a velmi zaměřené na diskurz a významový rámec. Vyzdvihují především úsilí věnované sběru dat a práci v terénu.

Analytická část dizertační práce

Organizace specifické a hlavní části dizertační práce je normativní a hospodárná. Nejprve popisuje a analyzuje organizace a poté se věnuje jejich interakci se státem a jednotlivými po sobě jdoucími vládami s důrazem na tři období vlády Eva Moralese.

Pohled do historie, popis událostí (za použití teoretických konceptů), začlenění částí rozhovorů s indiánskými vůdci a použití metody „proces tracing“ v průběhu celé analýzy značí, že jde o excelentní práci a vyčerpávající znalost tématu.

Nicméně, navrhuji začlenit tabulky uvádějící organizační schéma organizací CSUTCB, CIDOB a COMNAMAQ, více informací o jejich významu, původním programu a vývoji, změnách ve vedení, specifické reprezentaci indiánského obyvatelstva u každé z nich a s důrazem na „teritoriální rozměr“, což je zásadní téma bolívijské politiky.

O závěrech

Prezentované závěry jsou relevantní a vhodné a bezpochyby vycházejí z práce na dizertaci. Můj návrh je, aby závěry byly „odvážnější“ se zaměřením především na analýzu a prezentaci existujícího napětí (včetně střetů a konfliktů) mezi vládami hnutí MAS a indiánskými organizacemi.

Návrh hodnocení:

Podle mého názoru by dizertační práce předložená Mgr. Barborou Vališkovou s názvem „(De) institucionalizace a dynamika sociálních hnutí: případ indiánského hnutí v Bolívii“ měla být ohodnocena jako výborná. Jedná se o dobrou a originální práci s výbornými argumenty a analytickým rámcem.

Do budoucna, pokud se bude text dizertace vydávat jako kniha nebo se na základě textu budou publikovat různé články ve specializovaných časopisech, myslím, že by měly být brány v potaz prezentované návrhy.

S pozdravem

Dr. Salvador Martí i Puig
13 srpna 2020. v Gironě, Katalánsko, Španělsko.